

El lobby nuclear vol revifar

written by Santiago Vilanova | 25 d'octubre de 2023

He dedicat tot el meu activisme ecologista i una gran part del meu periodisme d'investigació a la lluita antinuclear. En els anys 70 dins del Comitè Antinuclear de Catalunya (CANC) i el Col·lectiu de Periodistes Ecologistes i a partir dels anys 80 en l'organització política Alternativa Verda. El 3 de juny de 1979 dos mesos després del greu accident a la central nuclear de Three Mile Island es van manifestar a Barcelona més de cent mil persones demanant la paralització dels reactors d'Ascó i Vandellòs i reclamant l'inici d'un pla energètic basat en les energies del Sol. Amb gran esforç vam aconseguir crear consciència contra l'energia nuclear també per la seva implicació militar en els genocidis perpetrats contra les indefenses poblacions d'Hiroshima i Nagasaki, pels que els Estats Units no ha tingut el seu Nuremberg (la pel·lícula "Oppenheimer" és una mostra cínica d'oblit dels centenars de milers de víctimes).

En els actes del CANC explicàvem que la separació civil i militar de l'energia de la fissió era una fal·làcia i que l'estratègia dels "àtoms per la pau" era un engany universal. Érem i som antinuclears per la dependència que comportava importar urani; l'acumulació dels residus radioactius que segueixen sense solució; el perill d'accidents en el transport; la catàstrofe que significaria la fusió del nucli com podia haver esdevingut a Vandellòs I el 19 d'octubre de 1989 si l'incendi que es va produir hagués afectat al reactor de grafit-gas i al sistema de refrigeració. Sobre aquesta qüestió "Le Monde" va confrontar les meves opinions amb les de Pere Duran Farell, president i promotor d'Hifrensa, la societat propietària de la central afectada ("La central nucléaire de Vandellos pourrait être définitivement arrêtée", Roger Cans, "Le Monde", 4/11/1989).

En el CANC dèiem que l'energia nuclear era incompatible amb

una gestió democràtica de les seves instal·lacions i bloquejava el trànsit cap a les energies renovables reforçant el centralisme energètic.

Els antinuclears, amb el suport dels ajuntaments afectats, van aconseguir paralitzar la mineria d'urani a les comarques catalanes on s'havien declarat les reserves per exploració i explotació del mineral. Una història de lluita compartida que els poders polítics, desbordats en l'època per aquesta iniciativa del Govern central i de la Chevron, mai han volgut reconèixer. Els mitjans de comunicació que ens ajudaven, tenien clar que la nuclearització de Catalunya va ser una imposició dels militars franquistes aliats amb les elèctriques. Avui ens obliden i donen suport a una aliança global per relançar l'energia nuclear amb la connivència de la Comissió Europea que l'any passat la va declarar "verda" i va obrir la porta a finançar el desplegament de nous reactors, especialment de tecnologia francesa, nord-americana (els SMR de petita potència) i xinesa. Rússia manté l'exportació dels seus prototips al països amics, com Turquia.

El Govern de Pedro Sánchez s'ha mantingut ferm en un calendari de tancament dels 7 reactors que funcionen. Ascó I ha de cessar la seva activitat el 2030, Ascó II el 2031 i Vandellòs II el 2035. Ara bé, la reactivació de l'energia nuclear impulsada pel president Macron ja ha començat a tenir els seus acòlits a Catalunya. Artur Mas ha estat el primer en pronunciar-se a favor d'endarrerir el tancament de les nuclears veient que la resistència social als projectes solars i eòlics impedirà aconseguir els objectius de descarbonització per al 2050 (tot i admetre que Catalunya "no havia fet els deures tal i com el havia de fer per aspirar a la sobirania energètica").

La realitat és que la producció nuclear segueix cobrint el 57,3% de la demanada d'energia elèctrica de Catalunya i que importem el 95% de l'energia primària que entra en el sistema. Després d'aquesta declaració de l'expresident, feta en el

Fòrum Indústria i Energia 2023, l'Associació Nuclear Ascó Vandellós II (ANAV) va reaccionar celebrant els 40 anys de funcionament d'Ascó I i reivindicant que la central ha permès estalviar l'emissió de 193 tones de diòxid de carboni a l'atmosfera. El que no ens va dir ANAV són les tones de residus altament radioactius que s'han acumulat en aquest període i el cost que tindrà garantir la seva immunitat per les futures generacions. És més, el cicle del combustible atòmic (mines d'urani, centres d'enriquiment, transport, construcció i desmantellament dels reactors i magatzematge dels residus...) emet rellevants quantitats de CO2 que el lobby nuclear amaga.

Davant la crisi energètica i el lent desplegament de les renovables es demana allargar la vida dels reactors fins els cinquanta o més anys, com proposa el lobby europeu. Tot i que Alemanya i els països nòrdics ho rebutgen, la presidència espanyola de la UE manté viu un document a favor d'allargar el període útil dels vells reactors i que puguin rebre subvencions i finançament. El govern Sánchez tindria, llavors, una doble cara, mantenir-se ferm davant el seu electorat i alhora deixar fer a l'Aliança Nuclear Europea.

Els antinuclears han desaparegut de les seccions d'opinió però en canvi proliferen, cosa que no passava els anys 70 i 80, científics crítics amb les grans instal·lacions solars i eòliques. No veiem, però, publicades reflexions sobre que el retard de les renovables facilitarà allargar el període de vida de les centrals nuclears. I si els físics, biòlegs o ecòlegs no es mullen qui ho farà? Estem defugint el problema energètic més greu que tenim per resoldre.

O es produeix una prompta concertació social sobre els objectius de la transició energètica o la patronal elèctrica recollirà els colossals beneficis que representaria la reactivació a partir del 2035 dels reactors ja amortitzats. El negoci del segle!